

ئادابه كانى كرين وفرۆشتن (مامه لكردن) له ئىسلامدا

﴿ آداب البيع والشراء (المعاملات المالية) في الإسلام ﴾

[كوردى - كوردى - كوردى]

زاگروس هممه وهندى

پیداچونه وهى : پشتیوان ساير عزيز

٢٠١٠ - ١٤٣١

Islamhouse.com

﴿ آداب البيع والشراء (المعاملات المالية) في الإسلام ﴾
« باللغة الكردية »

زاكروس هموندي

مراجعة: بشتيوان صابر عزيز

٢٠١٠ - ١٤٣١

islamhouse.com

ئادابەکانی کپرن و فروشتن (مامەلکردن) لە ئیسلامدا

سوپاس و ستایش بۆ خوای گەوره و میهرەبان ئەو خودایە ی که مامەلە و کپرن و فروشتن و بازرگانی راست و دروستی حەلەکردوو، و سوود و ریبای و هەموو غەش و خیانت و فروفیلکیشی حەرام و قەدەغەکردوو، وە درودی نەپراوەش بۆ سەرگیانی پاکێ پێشەوای مروفاپەتی محمد المصطفی ئەو پێغەمبەرە ی که سەر راسترین کەس بوو لە کپرن و فرشتنیدا تەنانت لە گەل جوله که و نەپارەکانیشیدا، وە درود و سلاو بۆ سەر ئال و بەیت و هاوێل و شوپن که وتوانی هەتا هەتایە.

خۆشەویستان بە پێی توانا و بۆ گونجان هەول ئە دەین کۆمەلێک ئاداب و رەوشتی کپرن و فروشتنتان لە ئاینی پیرۆزی ئیسلامدا بۆ رووشن و بەیان بکەین بە یارمەتی خوا :

۱- دوعای روشتنە بازار:

عن سَالِمِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ بْنِ عُمَرَ عَنْ أَبِيهِ عَنِ جَدِّهِ قَالَ قَالَ رَسُولُ اللَّهِ (صلى الله عليه وسلم) مَنْ قَالَ حِينَ يَدْخُلُ السُّوقَ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ يُحْيِي وَيُمِيتُ وَهُوَ حَيٌّ لَا يَمُوتُ بِيَدِهِ الْخَيْرُ كُلُّهُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ كَتَبَ اللَّهُ لَهُ أَلْفَ أَلْفِ حَسَنَةٍ وَمَحَا عَنْهُ أَلْفَ أَلْفِ سَيِّئَةٍ وَبَنِي لَهُ بَيْتًا فِي الْجَنَّةِ } رواه ابن ماجه (۲۲۳۵) وهو حديث حسن { واته : سالمی کوری عەبدوللای کوری عومەر (رەزای خویان لی بئ) لە باوکیه وه و لە باپیرهیه وه ده گێرتتە وه ده لئ: پیغه مبهری خوا (صلی الله علیه وسلم) فەرمووی: (هەر کەس کاتێ دەرواته بازار بلێ هیچ پەرستراویکی راست نییه جگه له خوای تاك و تهنیا که هاوبه شی نیه

هموو مولك و سوپاس بو ئهوه دهژینى و دهمرینى و خوشى زیندوى نهمره هموو چاکه و خیر به دهستی ئهوه توانا و دهسهلات بهسهر هموو شتییدا ههیه خوای گهوره ملیونیک چاکه ی بو دنوسی و ملیونیک خراپه ی لی دهسرتیه وه وهله بههشت دا کوشیکی بو دروست دهکات -دهبیاته بههشته وه -).

۲- به یانیان زوو روشتن به دهم کرین وفرشتنه وه :

عن صخر بن وداعة الغامدي عن النبي (صلى الله عليه وسلم) قال اللهم بآرك لأمّتي في بکورها وکان إذا بعث سرية أو جيشاً بعثهم في أول النهار وکان صخر رجلاً تاجراً وکان یبعث تجارته من أول النهار فأثرى وکثر ماله {رواه الترمذي (۱۲۱۲) و ابو داود (۲۶۰۶) و ابن ماجه (۲۲۳۶) وهو حدیث صحیح} واته : سهخهری کوری وه داعه ی غامیدی (رهزای خوای لی دهلی پیغمبه ر) (صلى الله عليه وسلم) فهرمووی (خوایه خپرو پیت بخه ره - کارو که سابه تی - نوممه ته که م له به یانیه زووه کانیا ندا) وه پیغمبه ر (صلى الله عليه وسلم) ئه گه ر سرپیه ک یا سوپایه کی بناردا یه له سه ره تای روژه وه دهیناردن، سه خریش بازرگان بوو له سه ره تای روژه وه که ل و په لی بازرگانیه کانی ده نارد بو یه سامانی زور بوو ده وله مه ند بوو.

۲. میانره وی له گه ران به دوا ی رسق و که سابه ت کردن دا:

عن عبد الله بن سرجس المزني أنّ النبي (صلى الله عليه وسلم) قال: السمّت الحسّن والثّوّدَةُ وَالْإِفْتِصَادُ جُزْءٌ مِنْ أَرْبَعَةٍ وَعِشْرِينَ جُزْءًا مِنَ النُّبُوَّةِ {رواه ابو داوود (۴۷۷۶) و الترمذي (۲۰۱۰) وهو حدیث حسن} واته : عه بدوللای کوری سه رجیس (رهزای خوای لی بی) دهلی: پیغمبه ر (صلى الله عليه وسلم) فهرمووی: (ربك و پیکى و له سه رخوی و مام ناوه ندیتى، به شیکه له بیست و چوار به شى پیغمبه راپه تی.

عَنْ جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ (صلى الله عليه وسلم) قَالَ: لَا تَسْتَبْطِنُوا الرِّزْقَ فَإِنَّهُ لَنْ يَمُوتَ الْعَبْدُ حَتَّى يَبْلُغَهُ آخِرُ رِزْقٍ هُوَ لَهُ فَأَجْمِلُوا فِي الطَّلَبِ أَخِذِ الْحَلَالَ وَتَرَكِ الْحَرَامِ. { رواه ابن حبان (۳۲۲۷) و الحاكم (۴/۲) وهو حدیث صحیح} جابیری کوری عه بدوللا

(رهزای خوی لی بی) دهلی پیغمبهری خوا (صلی الله علیه وسلم) فرمووی: (په له مه کهن له ده ست خستنی رسق و رۆزی چونکه دلنیا بن هیچ کهس نابی بمریت هه تا ئاخر به شی رسقی خوی به ده ست نه هیئی و نه یگاتی که واته به چاکی و جوانی به شوین رزق و رۆزیدا بگه رین که بریتی په له به ده سته پینانی حه لال و وازه پینان له حه رام).

۴. ئاسان کاری له کرین و فروشتندا:

عن جَابِرِ بْنِ عَبْدِ اللَّهِ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمَا أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ (صلى الله عليه وسلم) قَالَ رَحِمَ اللَّهُ رَجُلًا سَمَحًا إِذَا بَاعَ وَإِذَا اشْتَرَى وَإِذَا اقْتَضَى { رواه البخاري (٢٠٧٦) و ابن ماجه (٢٢٣٠) } واته : جابیری کوری عه بدوللا (رهزای خوی لی بی) دهلی پیغمبهری خوا (صلی الله علیه وسلم) فرمووی: (ره حمه تی خوا له و که سه بیت ئاسان کاره که شت ده فروشیت و که ده یکر و که داوا قه رزو مافی ده کات له خه لکی).

۵. راستکردن و سویند نه خواردن:

عن حَكِيمِ بْنِ حِزَامٍ عَنِ النَّبِيِّ (صلى الله عليه وسلم) قَالَ الْبَيْعَانِ بِالْخِيَارِ مَا لَمْ يَتَفَرَّقَا فَإِنْ صَدَقَا وَبَيْنَا بُورِكٌ لَهُمَا فِي بَيْعِهِمَا وَإِنْ كَذَبَا وَكَتَمَا مُحِقَتْ بَرَكَةُ بَيْعِهِمَا { رواه البخاري (٢٠٧٩) و مسلم (١٥٣٤) } واته : حه کیمی کوری حیزام (رهزای خوی لی بی) دهلی پیغمبهری خوا (صلی الله علیه وسلم) فرمووی: (کریارو فروشیار سه رپشکن - په شیمان بینه وه - هه تا له په کتری جیا ده بینه وه، جا نه گه ر له گه ل په کتری راستیان کرد و عه یبه کانیان باس کرد به ره کهت و خه یر ده که وپته کرین و فروشتنه که یان به لام نه گه ر درویان له گه ل په کتری کردو عه یبه کانیان شارده وه نه و خپرو به ره کهت له کرین و فروشتنه که یاندا نامینیت).

عن أَبِي هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ قَالَ سَمِعْتُ عَنِ النَّبِيِّ (صلى الله عليه وسلم) قَالَ الْحَلْفُ مَنْفَقَةٌ لِلْسَّلْعَةِ مَمْحَقَةٌ لِلْكَسْبِ { رواه البخاري (٢٠٨٧) و مسلم (١٦٠٦) } واته : نه بو هوره یره (رهزای خوی لی بی) دهلی: له پیغمبهرم (صلی الله علیه وسلم) بیست فرمووی:

(سویندخواردن فرۆش و بازار بو کهل و پهل پهیدا دهکات، بهلام خپرو بهره که تی ماله پهیدا کراوه که ناهیلئ.

۶. کیشانه و پیوانه کردن به ریک و پیکى:

عن ابن عباسٍ قال لَمَّا قَدِمَ النَّبِيُّ (صلى الله عليه وسلم) الْمَدِينَةَ كَانُوا مِنْ أَخْبَثِ النَّاسِ كَيْلًا فَأَنْزَلَ اللَّهُ سُبْحَانَهُ (وَيْلٌ لِلْمُطَفِّفِينَ) فَأَحْسِنُوا الْكَيْلَ بَعْدَ ذَلِكَ { رواه ابن ماجه (۲۲۲۳) و ابن حبان (۴۸۹۸) وهو حديث حسن }
واته: عهبدوللای کوری عهیباس (رهزای خوای لی بی) دهلی: پیغه مبهه (صلى الله عليه وسلم) روشت بو مه دینه له پیوانه کردندا له هه موو کهس خراپتر بوون نهجا خوای گه وره: نایه تی: (وَيْلٌ لِلْمُطَفِّفِينَ) ی بو دابه زانندن ئیتر دوا نه وه پیوانه یان به چاکى و ریک ده پیوا.

۷. ناموزگاری کردن له کرین و فرۆشتن دا و غهش نه کردن:

عن أبي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ (صلى الله عليه وسلم) قَالَ مِنْ حَمَلٍ عَلَيْنَا السَّلَاحَ فَلَيْسَ مِنَّا وَمَنْ غَشَّنَا فَلَيْسَ مِنَّا { رواه ابن ماجه (۲۲۲۳) و ابن حبان (۴۸۹۸) وهو حديث حسن }
واته: نه بو هوره بیره (رهزای خوای لی بی) دهلی: پیغه مبهه ری خوا (صلى الله عليه وسلم) فه رمووی: (نه وه ی له دژمان چهك هه لگرئ له ئیمه نییه، نه و کهسه ش غهشمان لی بکات له ئیمه نییه).

عن أبي هُرَيْرَةَ أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ (صلى الله عليه وسلم) مَرَّ عَلَى صُبْرَةٍ طَعَامٍ فَأَدْخَلَ يَدَهُ فِيهَا فَنَالَتْ أَصَابِعُهُ بَلَلًا فَقَالَ مَا هَذَا يَا صَاحِبَ الطَّعَامِ؟ قَالَ: أَصَابَتْهُ السَّمَاءُ يَا رَسُولَ اللَّهِ قَالَ: أَفَلَا جَعَلْتَهُ فَوْقَ الطَّعَامِ كَيْ يَرَاهُ النَّاسُ مِنْ غَشٍّ فَلَيْسَ مِنِّي { رواه مسلم (۱۰۱) }
واته: نه بو هوره بیره (رهزای خوای لی بی) دهلی: پیغه مبهه ری خوا (صلى الله عليه وسلم) به لای کومایه خوارده مه نیدا - گهنم یا جوذا - تیپه ری دهستی کرد به ناوه پیدا و په نجه کانی ته ربوون جا فه رمووی: (نه مه چیه خاوه نی خوراک) نه ویش وتی: باران لییداوه نه ی پیغه مبهه ری خوا (صلى الله عليه وسلم) فه رمووی: (نه ی بو ته ره بووه کهت نه خستوته سه ره وه تا خه لک بیبینی؟ نه وه ی غهش بکات له ئیمه نییه).

۸. په له نه کردن له قهرزاري نه بوو:

عن هُرَيْرَةَ رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُ عَنِ النَّبِيِّ (صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ) قَالَ كَانَ تَاجِرٌ يُدَايِنُ النَّاسَ فَإِذَا رَأَى مُعْسِرًا قَالَ لِفِتْيَانِهِ تَجَاوَزُوا عَنْهُ لَعَلَّ اللَّهَ أَنْ يَتَجَاوَزَ عَنَّا فَتَجَاوَزَ اللَّهُ عَنْهُ } رواه مسلم (۱۰۲) و ابن ماجه (۲۲۲۴) و الترمذي (۱۳۱۵) وهو حديث صحيح { واته : ئه بو هورهيره (رهزای خواى لى بئى) ده لى: پيغه مبهري خوا (صلی الله عليه وسلم) فهرمووى: (- له گهلانى پيشوودا - بازرگانىك هه بوو قهرزى ده دا به خه لك، ئه گهر بيزانيه كه سئ نيه تى به به رده سته كانى ده وت چاوپوشى لهم كه سه بكه به لكو خواش چاوپوشى له ئيمه بكات، بويه خواى گه وره چاوپوشى لى كردو لىي خوش بوو).

وصلی الله وسلم على نبينا محمد وعلى آله وصحبه وسلم